

Pecs 2010

Combinatie conferentie cultuur, armoedebestrijding en participatie.

Inleiding.

De stad Pecs (Hongarije) is in 2010 Europese Culturele Hoofdstad, samen met Istanbul (Turkije) en Essen (Ruhrgebied, Duitsland). 2010 is ook het Europese Jaar voor de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Beide elementen zijn gekruist in de organisatie van een internationale conferentie over cultuur in relatie tot armoedebestrijding en bevordering van participatie. Door de Compostela Group in samenwerking met Unecc. Op de universiteit in Pecs. Ongeveer 100 deelnemers afkomstig uit 27 landen deden mee. Uit Almere waren Genia Soudain en Ym de Roos aanwezig. Allebei hebben zij zitting in de Ledenraad van de Vereniging Almere 2018 en ook zijn ze allebei bestuurslid van de Fonds Bijzondere Noden Almere. Ze hebben aan deze conferentie deelgenomen op persoonlijke titel en op eigen kosten. Hieronder een impressie.

De Compostela Group of Universities bestaat 25 jaar en is opgericht om hogescholen, universiteiten en kenniscentra via kruisbestuiving expertise met elkaar te laten uitwisselen op een breed economisch en maatschappelijk gebied vanuit een wetenschappelijke invalshoek. De naam is afgeleid van het Middeleeuwse pelgrimspad dat door heel Europa loopt naar Santiago de Compostela in Noord Spanje. In eerste instantie deden alleen steden mee die zich op die route bevinden. Later werd de groep wereldwijd; nu doen ook instellingen uit Canada, Afrika en Zuid Amerika mee. Almere heeft vanaf 2010 Windesheim als HBO instelling; Almere zou dus vanaf 2010 kunnen aanhaken. De aangesloten leden gedragen zich binnen de groep als pelgrims die elkaar ontmoeten en een tijdlang samen oplopen op weg naar gedeelde kennis. De huidige president van de groep is een Nederlander, Maurits van Rooijen. De universiteit van Liverpool fungeert als centrale kennisbron/archief.

Unecc is de afkorting van University Network of the European Capitals of Culture. Unecc bestaat tevens 25 jaar. De groep is samengesteld uit vertegenwoordigers van voorgaande, huidige en toekomstige Europese culturele hoofdsteden en is opgericht om kennis en ervaring uit te wisselen en om wetenschappelijk onderzoek te doen naar de effecten van het zijn van Europese culturele hoofdstad.

Voor het eerst in de geschiedenis van beide instellingen besloot men om in 2010 een gecombineerde conferentie te organiseren; bij de organisatie ervan waren studenten uit 27 landen betrokken die in groepen met elkaar samenwerkten. Zij kregen na afloop een certificaat (plus studiepunten). De universiteit van Pecs fungeerde als gastheer. Vertegenwoordigers uit het Ruhrgebied en uit Istanbul waren aanwezig evenals vertegenwoordigers van de EU. De voertaal was Engels.

Bij de conferentie werd het begrip "cultuur" ruim geïnterpreteerd als zijnde de combinatie van etniciteit en daaraan gerelateerd gedrag met uitingen op het gebied van kunst en cultuur in de meest ruime zin. De voorbeelden die aan bod kwamen waren afkomstig uit subculturen, zoals jongeren, minderheidsgroeperingen, natuurvolkoren, mensen met een handicap. Daarbij lag binnen het Compostela onderdeel de nadruk op cultuur als middel voor het bevorderen van participatie en het voorkomen van sociale uitsluiting. Het Unecc onderdeel was gericht op het uitwisselen van ervaringen en het optuigen van (toekomstig) wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van de culturele inspanningen in de diverse steden. De plenaire sessies waren vooral informatief: wat

Impressie van de conferentie over cultuur, armoede en participatie in Pecs (Hongarije) oktober 2010

iedereen altijd al wilde weten maar nog niet had gevraagd. De EU vertegenwoordigers hebben veel informatie gegeven over op handen zijnde veranderingen in het beleid rondom toekomstige themajaren EN criteria voor toekomstige culturele hoofdsteden na 2020. Ook het budget kwam aan de orde: er komen voorstellen om het budget voor de Europese culturele hoofdsteden vanuit Brussel flink op te krikken.

De steden in 2010.

Europese Culturele Hoofdsteden zijn eigenlijk niet met elkaar te vergelijken. Bij het samenstellen van het programma richten zij zich op de eigen sterke punten, zo blijkt uit de praktijk. Ook wordt het jaar gebruikt om grote bouwwerken ter hand te nemen en de eigen omgeving mooi en schoon te maken om bezoekers goed te kunnen ontvangen. De drie steden van 2010 hebben tijdens de conferentie hun opzet gepresenteerd. De variatie is groot, het budget varieert nogal, het schommelt tussen 8 en 80 miljoen.

Essen (Duitsland) voert de titel van culturele hoofdstad maar in werkelijkheid doen 53 steden en dorpen uit het Ruhrgebied mee in een wekelijkse estafette. Het Ruhrgebied wil zich aan de buitenwereld presenteren als een schoon gebied waarbij de vroegere industrie met succes is omgevormd tot een nieuwe impuls van creatieve industrie en architectuur. De snelle wederopbouw na WO II is voor een deel al weer vervangen door moderne en duurzame architectuur. Ruhr 2010 is nu al een succes gebleken met veel bezoekers en een grote economische impuls. Vooroordelen, ook door Duitsers, worden weggenomen wanneer bezoekers een kijkje zijn wezen nemen.

Istanbul (Turkije) gebruikt het culturele jaar om aan Europa te laten zien dat Turkije klaar is om toe te treden tot de EU en dat zij in staat zijn om een dergelijk jaar met succes te organiseren. Istanbul trekt altijd al veel bezoekers en dit jaar wordt extra geïnvesteerd op uitwisselingsprogramma's met veel buitenlandse wetenschappers, kunstenaars, schrijvers en dichters "in residence". Er zijn verder nog weinig gegevens beschikbaar.

In museumstad Pecs staat de oudste universiteit van Hongarije; deze werd opgericht in 1367. Op dit moment zijn er ruim 30.000 universitaire studenten en 30.000 HBO/MBO studenten op een bevolking van 170.000. Pecs ligt in een gebied dat reeds in de oudheid aantrekkelijk was, met een prettig klimaat, delfstoffen, geschikte grond voor wijnbouw en aardewerk, en bossen. In de 2000 jaar lange geschiedenis is het steeds een komen en gaan geweest van buitenstaanders die cultuur meebrachten (en vernielden, dat ook) en daarmee invloed uitoefenden op het karakter van de stad. Pecs gebruikte het culturele jaar in de voorafgaande jaren als een reden om de stad te restaureren en op te poetsen, niet alleen voor de bezoekers maar ook voor de eigen bevolking. Pecs doet veel aan internationale uitwisseling vooral binnen de corridor van de balkanlanden. De gastheer (universiteit) hoopt door internationale contacten en wetenschappelijk onderzoek nieuwe wegen in te slaan om de werkgelegenheid in de grote (balkan) regio te verbeteren en de werkloosheid terug te dringen, vooral onder jongeren met speciale aandacht voor de Roma jongeren.

Steden die de titel al hebben gevoerd; twee voorbeelden.

Liverpool (2008) werd door de gemiddelde Engelsman gezien als een smerige stad met een hoge criminaliteit. In het culturele jaar hebben zij deze vooroordelen kunnen bijstellen. De stad steeg in de ranglijst van gewaardeerde steden en heeft sindsdien vaste internationale festivals. Studies over

Impressie van de conferentie over cultuur, armoede en participatie in Pecs (Hongarije) oktober 2010

jongerencultuur zijn nu gemeengoed. De universiteit van Liverpool heeft voorafgaand aan het jaar een wetenschappelijke studie opgezet die nu wordt gehanteerd voor alle volgende steden. Zij beheren de database.

Cork (2005) beschouwde het culturele jaar in eerste instantie als mislukt: too much too soon; er was te weinig voorbereidingstijd. Bij nader inzien achteraf bleek dat er veel ten goede is veranderd. De inwoners van de stad zijn meer Europees gaan kijken (in plaats van alleen gericht op de Verenigde Staten) en tonen zich zelfbewuster. Ook Cork kreeg nieuwe festivals die blijvend zijn. Er zijn internationale uitwisselingsprogramma's gestart die heden ten dage nog steeds effectief zijn, ondermeer rondom het bevorderen van participatie van mensen met een handicap.

Cultuur in relatie tot armoede en participatie (voorkomen van sociale uitsluiting).

Voor dit onderdeel waren acht deskundigen uit (voormalige) culturele hoofdsteden uitgenodigd die hun projecten in parallel sessies hebben gepresenteerd. Ze kwamen uit Cork, Liverpool, Pecs, Athene, Umea en Lleida. Hieronder de drie die de meeste indruk maakten.

De Roma maken in de nabije toekomst de helft uit van de Hongaarse jongeren. De Roma die niet in huizen wonen maar in kampementen hebben een enorme achterstand op het gebied van scholing, gezondheid en levensverwachting. De universiteit van Pecs heeft een "train de trainer" programma ontwikkeld waarbij Pabo studenten leren om les te geven aan Roma kinderen op locatie. Er zijn studiebeurzen voor Roma, het probleem is dat een Roma kind dat besluit om verder te leren uit de eigen gemeenschap wordt verstoten omdat leren en zelfontplooiing wordt gezien als verraad aan de eigen authentieke leefwijze van de Roma.

Gang jongeren uit Liverpool bleken niet zozeer gehecht te zijn aan de cultuur van geweld maar meer bij een groep te willen horen. Sport (vooral voetbal) is ingezet om ze in groepsverband van de straat te houden en flink moe te maken, waardoor de overlast terugliep en een aantal van de ontspoorde kids weer terug ging naar school. De universitaire docent die dit onderdeel presenteerde was zelf afkomstig uit de doelgroep en sprak de taal van de gangjongeren (en zag er ook zo uit); door jongeren voor jongeren (social inclusion) is één van de succesfactoren van het project.

De Sami zijn een oervolk die leven van rendieren in de noordelijke gebieden van Scandinavië, Lapland. 100 jaar geleden was de gemiddelde levensverwachting van een Sami 20 jaar korter dan die van de rest van de bevolking. Dat verschil is nu weg maar de Sami zijn ook weg, dat wil zeggen onzichtbaar geworden en opgenomen in de bevolking. Op deze manier verdwijnt hun cultuur. De universiteit van Umea (Europese culturele hoofdstad in 2014) wil het culturele jaar gebruiken om de Sami cultuur in relatie te onderzoeken met andere natuervolkeren uit Europa, Noord- en Zuid Amerika, Australië en Nieuw Zeeland om te onderzoeken waar de kritische grens ligt bij behoud van de eigen cultuur.

Tenslotte:

Een cultureel jaar is goed voor het opknappen van de stad, voor de economie en werkgelegenheid, voor het toerisme, voor het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en voor heel veel samenwerking met andere Europese en wereldburgers, projecten, initiatieven. Burgers in die stad worden zelfverzekerder en trotser op hun stad. De insteek middels eigen sterke punten is het meest succesvol gebleken: doe waar je goed in bent. Impulsen van buitenaf zijn cruciaal voor verdere groei

Impressie van de conferentie over cultuur, armoede en participatie in Pecs (Hongarije) oktober 2010

en ontplooiing. Iedere culturele hoofdstad tot nu toe heeft een positief na effect; voor sommigen duurt dat langer dan voor anderen. De leeftijd van een stad (35 jaar of 2000 jaar) maakt niet uit, het aanwezig zijn van studenten (jongeren) wel. Tijdens een gesprek met de vertegenwoordiger van de EU (Jean-Philippe Gammel) bleek deze blij verrast dat een groep burgers in de nieuwe stad Almere al zo zelfverzekerd is dat men mee wil doen aan de wedstrijd van culturele hoofdstad in 2018. Ook het financiële verhaal (vooral marktpartijen) kon rekenen op brede belangstelling.

Talinn (Estland) is in 2011 aan de beurt.

Genia en Ym en andere geïnteresseerde Almeerders zijn uitgenodigd om in 2011 als gast naar Talinn te komen en daar de volgende conferentie bij te wonen. 2011 is ook het Europese jaar voor de vrijwilligers. Mogelijk wordt de 2011 conferentie wederom een combi van Compostela en Unecc over de noodzaak van het inzetten van vrijwilligers/betrokken burgers om een culturele hoofdstad tot een succes te maken. Wordt vervolgd.....

Oktober 2010

www.ynderoos.nl